

Aerozagađenje obilježilo kraj 2025. godine

- U Pljevljima prekoračenja SO₂, PM₁₀, PM_{2,5}
- U Podgorici, Nikšiću i Bijelom Polju prekoračenja PM₁₀, PM_{2,5}
- Termoelektrana puštena u probni rad bez sistema za odsumporavanje

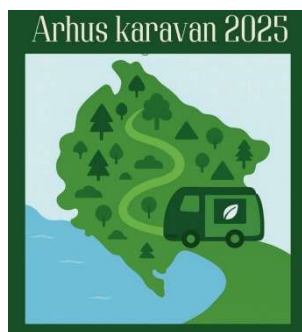
Usvojeni Nacionalni klimatski i energetska plan i Zakon o klimatskih promjenama. Predstavljena Nacionalna platforma za klimatsku transparentnost

Ekologija (G)Uma

Stav Aleksandra Perovića, Izvršnog direktora Ekološkog pokreta „Ozon“.

Unaprijeđena aplikacija - Dostupni svi podaci sa Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha

Arhus karavan
U Herceg Novom fokus bio na otpadnim gumama. Sledeća stanica Pljevlja.

< ECO CHAT >

Miloš Džiknić
Specijalista biologije-ekologije i master politikolog ekoloških politika.

EKO KALENDAR

Svjetski dan obrazovanja o životnoj sredini

Prijatelj broja

Sadržaj |

Aerozagađenje obilježilo kraj godine	2
KLIMOSKOP: Usvojeni Nacionalni klimatski i energetski plan i Zakon o klimatskim promjenama.	3
VAZDUH.ME Unaprijeđena aplikacija, dostupni svi podaci sa Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha	4
EKOSKOP: Samo 7 opština imaju lokalne planove zaštite životne sredine	5
Ekologija (G)Uma Stav Aleksandra Perovića, Izvršnog direktora Ekološkog pokreta „Ozon”	5
Arhus karavan 2025- U Herceg Novom fokus na otpadnim gumama	7
Prvi sastanak Upravnog odbora projekta „Razvoj opcija za remedijaciju područja kontaminiranog živom na prostoru pod uticajem bivšeg rudnika Brskovo”	8
AKTUELNOSTI	9
ECO CHAT	13

IMPRESSUM

Elektronski bilten „Ekolog”
ISSN 1800-7031

Osnivač i izdavač:
Ekološki pokret „Ozon”

Glavni i odgovorni urednik:
Aleksandar Perović

Redakcija;
Dr Nikola Perović, mr Radoš Đurović

Tiraž:
Neograničen

Distribucija:
Besplatna, elektronskom poštom

Adresa redakcije:
Serdara Jola Piletića 1
81 400 Nikšić

☎ 040 206 564 ✉ office@ozon.org.me
www.ozon.org.me

✂ ozonmne | 📷 ozonmne

Riječ urednika |

Kraj prethodne i početak tekuće godine obilježilo je aerozagađenje, što je negdje očekivano za period sezone grijanja, pa je logično da se u ovom broju Ekologa bavimo tom temom.

Piše: Aleksandar Perović

Kako smo ušli u godinu kada će se obilježiti i 35 godina od usvajanja Žabljačke deklaracije o ekološkoj državi, naš jubilej 20 godina od osnivanja, kao i 15 godina od uspostavljanja prva dva Arhus centra u Crnoj Gori, u Podgorici kao dio Agencije za zaštitu životne sredine i Nikšiću, kao naša organizaciona jedinica, iskoristićemo priliku da damo osvrt na prethodni period i najavimo planirane aktivnosti koje će se realizovati u narednom periodu.

Pripremili smo i pregled aktivnosti u kojima smo učestvovali, novine u zakonodavstvu i radu nadležnih institucija bitnih za oblasti životne sredine i klimatskih promjena.

Predstavljamo i mlade uspješne ljude koji su se opredjelili za karijeru u oblasti životne sredine, pa se nadam da ćete uživati u ovom broju Ekologa.

Želim nam svima uspješnu 2026. godinu, čitajte nas i dobrodošli na naše akcije.

Aerozagađenje obilježilo kraj 2025. godine

Pogoršan kvalitet vazduha karakterističan je za zimski period godine, kada je i sezona grijanja u špicu, pa se problem ponavlja i ove zime. Kao i svake godine problematiku prati i povećana pažnja javnosti, ali ono što je bio novitet u decembru 2025. godine jesu politikantska prebacivanja odgovornosti i pokušaji manipulisanja javnosti, uključivanje Skupštine Crne Gore kroz kontrolna saslušanja, podnošenje krivičnih prijava, pa i protesti u Pljevljima, u kojim su učestvovali i zaposleni u lokalnom preduzeću „Grijanje DOO“ koje je kotlarnicu u Skerlićevoj pustilo u rad uprkos zabranama od strane nadležnih inspekcija i institucija.

Sva ta dešavanja, mjere Elektroprivrede Crne Gore sa smanjenjem računa za struju za 50% tokom trajanja sezone grijanja, činjenica da je Termoelektrana puštena u „probni“ rad bez sistema za odsumporavanje i mjernih uređaja za izduvne gasove, pokazatelji su neefikasnosti sistema i nepostojanju političke volje da se sprovedu konkretne aktivnosti kojima bi se pokazala odlučnost za rješavanje problema.

Agencija za zaštitu životne sredine reagovala je na zakonski način obavještavajući lokalnu upravu i javnost i postavila i mobilnu mjernu stanicu u Pljevljima kako bi se sa još jedne lokacije dobijali pouzdani podaci, te na taj način uticalo na zaštitu zdravlja stanovništva.

U Pljevljima je u decembru mjesecu mjerna stanica Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha na Gagovića imanju, čak 43 puta registrovala veću vrijednost SO₂ od 350 µg/m³ a najveća je bila 14. decembra čak 805 µg/m³. Izmjerene su i velike srednje satne vrijednosti suspendovanih čestica, najveća za PM₁₀ 380,2 µg/m³ a za PM_{2,5} najveća 316,5 µg/m³

Loša situacija bila je i u Podgorici, Bijelom Polju i Nikšiću, gdje su postavljene stanice Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha, - Zabilježeni su veoma visoki indeksi srednjih satnih koncentracija PM₁₀ i PM_{2,5} kada građani ne bi trebali da borave na otvorenom.

Nakon publikovanja mjesečnog izvještaja Centra za ekotoksikološka ispitivanja za decembar, stvoriće se uslovi za detaljniju analizu.

Foto: Detalj iz Nikšića (Ozon tim)

Ono što je evidentan problem jeste nepostojanje Državnog plana upravljanja kvlitetom vazduha, a zatim i lokalnih planova, koji bi definisale jasne i primjenjive kratkoročne i dugoročne mjere za smanjenje aerozagađenja, kako se ne bi po pravilu ponavljalo da tek kad stanje postane alarmantno predmetna problematika postane „važna“.

Veoma je bitno konačno prepoznati na argumentovan način ključne izvore aerozagađenja, pa shodno specifičnostima lokalnih zajednica, definisati mjere čijom bi se primjenom došlo do vidljivih rezultata. Nadamo se da će 2026. godina biti zapamćena po tome.

Usvojeni Nacionalni klimatski i energetska plan i Zakon o klimatskim promjenama

---

U toku decembra 2025. godine Skupština i Vlada Crne Gore, usvojile su važna planska i zakonska rješenja vezana za oblast klimatskih promjena, koja sa životnom sredinom spada u poglavlje 27, koje je okarakterisano kao najkompleksniji i najskuplji segment procesa evropskih integracija.

Vlada Crne Gore je na sjednici održanoj 10.12.2025. godine usvojila **Nacionalni klimatski i energetska plan**, krovnu strategiju koja jasno određuje gdje Crna Gora treba da bude 2030. godine: 55% manje emisija, najmanje 50% obnovljivih izvora energije i snažan napredak u energetska efikasnosti.

Crna Gora kao članica UN, ratifikacijom Pariskog sporazuma obavezala se da će se pridružiti međunarodnoj zajednici sa ciljem smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte.

Pored toga, kao članica Energetska zajednice i kandidat za članstvo u EU, Crna Gora se obavezala da će ispuniti ciljeve Energetska zajednice i EU u oblastima obnovljive energije, energetska efikasnosti i smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte.

Da bi ispunila ove obaveze i ostvarila postavljene ciljeve, Crna Gora mora da uskladi i koordinira svoju energetska i klimatska politiku. Integracija pitanja životne sredine i klimatskih promjena u ambiciozne razvojne i energetska politike i strategije jedan je od najvećih izazova zemlje u pridruživanju EU.

Izvršni direktor Ekološkog pokreta „Ozon”, Aleksandar Perović, bio je jedan od članova Radne grupe za izradu predloga dokumenta, kao predstavnik nevladinih organizacija.

Skupština Crne Gore u decembru 2025. godine usvojila je Predlog zakona o klimatskim promjenama, koji postavlja jasan i ambiciozan cilj, postizanje klimatska neutralnosti do 2050. godine.

U Ministarstvu ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera 23.decembra 2025. godine, zvanično je predstavljena **Nacionalna platforma za klimatska transparentnost** (NPKT), digitalni alat čiji je cilj unapređenje praćenja, izvještavanja i verifikacije (MRV) klimatskih podataka, čime se jača transparentnost i ispunjavanje međunarodnih obaveza prema Sporazumu iz Pariza i Zelenom sporazumu za Zapadni Balkan, uz podršku TAIEX mehanizma i UNDP-a.

Platforma predstavlja važan korak ka dekarbonizaciji i zelenoj tranziciji Crne Gore, omogućavajući bolju koordinaciju i praćenje klimatska politike.

„Klimoskop” je inicijativa Ekološkog pokreta „Ozon” usmjerena na edukaciju, praćenje politika i međunarodnih ugovora iz oblasti klimatskih promjena.

Unaprijeđena aplikacija vazduh.me, dostupni svi podaci sa Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha

Aplikacija **vazduh.me** koju su razvili i početkom 2025. godine u fazu testiranja pustili Agencija za zaštitu životne sredine, Ekološki pokret „Ozon” i Institut za javno zdravlje Crne Gore u decembru je unaprijeđena na način da u gotovo realnom vremenu predstavlja sve podatke sa mjernih stanica Državne mreže za praćenje kvaliteta vazduha, što je čini uz zvaničnu internet prezentaciju Agencije za zaštitu životne sredine, najvjerodostojnijim izvorom podataka o kvalitetu vazduha.

Sem rezultata srednjih satnih vrijednosti polutanata koje obrađuju automatske mjerne stanice, informacijama o lokaciji stanica, na aplikaciji su vidljive preporuke koje je definisao Institut za javno zdravlje Crne Gore, kako bi se korisnici u mjeri mogućeg mogli zaštititi od aerozagadenja.

Na aplikaciji se vidi i kakvo je stanje kvaliteta vazduha bilo u poslednjih šest satnih mjerenja.

Rezultate sa aplikacije koriste najgledaniji i najčitaniji mediji u Crnoj Gori, čime se javnost informiše iz pouzdanih izvora, što je veoma značajan projektovani rezultat, sa trendom unapređenja vidljivosti.

Aplikacija vazduh.me sem verzija za mobilne telefone ima i desktop verziju.

Samo sedam opština imaju lokalne planove zaštite životne sredine

Zakon o životnoj sredini u članu 37 propisuje obavezu usvajanja lokalnih planova zaštite životne sredine. Uvidom u zvanične internet prezentacije utvrdili smo da samo sedam od 25 opština imaju važeće lokalne planove i to Berane, Cetinje, Plav, Pljevlja, Rožaje, Tuzi i Zeta.

Važeće lokalne planove zaštite životne sredine nema 18 opština Andrijevića, Bar, Bijelo Polje, Budva, Danilovgrad, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Kotor, Mojkovac, Nikšić, Petnjica, Plužine, Podgorica, Šavnik, Tivat, Ulcinj i Žabljak.

Planom se razrađuju mjere zaštite životne sredine za područje lokalne samouprave u skladu sa lokalnim specifičnostima i obilježjima područja za koje se Plan donosi.

Planom se uspostavljaju ciljevi i zadaci od značaja za zaštitu životne sredine i održivi razvoj na lokalnom nivou.

Plan sadrži naročito:

- 1) uslove i mjere zaštite životne sredine, kao i mjere prilagođavanja na negativne uticaje klimatskih promjena;
- 2) subjekte za sprovođenje mjera utvrđenih Planom;
- 3) pregled stanja pojedinih segmenata životne sredine za teritoriju lokalne samouprave;
- 4) kratkoročne i dugoročne ciljeve zaštite životne sredine sa vizijom budućeg razvoja;
- 5) rokove za preduzimanje mjera;
- 6) finansijska sredstva potrebna za sprovođenje utvrđenih mjera i način obezbjeđivanja sredstava.

Plan donosi skupština jedinice lokalne samouprave, na period od četiri godine.

Organ lokalne uprave nadležan za poslove životne sredine dužan je da Agenciji dostavi Plan u roku od mjesec dana od dana donošenja Plana.

Ekoskop je servis Ekološkog pokreta „Ozon” usmjeren na analize i istraživanja u oblasti zaštite životne sredine i podsticanje istraživačkog novinarstva u Crnoj Gori o ekološkim temama.

NAŠI PRIJATELJI

Informativno-edukativni centar opštine Nikšić

Novice Cerovića bb, TC Nikšić
 068 891 585
 info.edu.centar@niksic.me

STAV

Ekologija (G)Uma

Piše: Aleksandar Perović

Teško je bilo povjerovati da će naše višedecenijske ekološke, kao i životne probleme okupirati interesne, možda i izmanipulisane grupe kojima je um zatrovan različitim mukama.

Kao neko ko 20 godina podržava građanske inicijative, pojedinačne probleme od društva zaoboravljenih građana/ki, ne mogu se čudom načuditi ko je sve „u usta“ uzeo da tumači ekološke teme i šta sve ide u javnost. Ne, to nije teorija zavjere, to je profitiranje na mucu onih koji su najviše izloženi posledicama pogrešnih odluka i prave žrtve interesnih skupina koje, radi ličnog profita, gaze preko živih.

Zdravorazumska bića ne mogu shvatiti da je zagađen vazduh zdraviji od čistog, neprečišćena otpadna voda bolja od prečišćene, ukradena drva odnoljivi izvor energije, sistemi za zaštitu životne sredine neprijatelji prirode, zakoni neprimjenjivi na prekršiocima sa umišljajem...

„Dođu tako ponekad vremena, kada pamet začuti, budala progovori, a fukara se obogati“, upozoravao je, čini se uzalud, veliki Ivo Andrić. Izgleda su došla vremena da ponekad dobije kontinuitet, inteligencija izvještačenost, budala umjesto mračnih uglova epicentar pažnje javnosti, a fukare i pare i jare...Na to je nekako i Džorž Orvel upozoravao u „1984“.

Na javnu površinu su isplivale kontaminirane teorije prodavaca magle, što je posledica višedecenijskog ispiranja uma naroda u Besudnoj. Naroda koji su ostavljeni na milost i nemilost sopstvenih „prijatelja“.

Kako drugačije objasniti da se za par godina od inicijativa za zaštitu životne sredine, borbu za čist vazduh, sprečavanja okupacije rijeka malim hidroelektranama, zaustavljanja nelegalnog i nehumanog eksploatacija riječnog i šumskog materijala, došlo do toga da se štite zagađivači i trovači. Izloženost dugotrajnom „ispiranju mozga“ uzročno-posledično dovela je do današnjih društvenih anomalija.

Od zemlje „divlje lepote“ počinjemo biti prepoznatljivi po divljaštvu, gdje od divine strada naivna divljač, gdje zaštićena stada napadaju ostavljenu jedinku...

Možda će se kao „zdrav“ proizvod na EU tržište plasirati i živ šaran sa živom uz jedinstven način termičke obrade na zapaljenim otpadnim gumama? Naravno sve u ambijentu ispusta neprečišćenih otpadnih voda u prirodne recipijente, rijeke po mogućnosti i polomljenog mobilijara...To nije „ordinal“ falsifikata, to je nažalost „dobro“ iz Crne Gore.

Ponekad se zapitam kome pričam (pišem)? Kako voditi argumentovani dijalog sa onima kojima do mozga dolazi jedino lična korist? Kako im objasniti da to za većinu i njih samih to nije bolji život nego spora smrt? Al to (pre)kratko traje, jer se ne pronalazim ni u Andrićevom upozorenju. Još naivno vjerujem u onu teoriju zavjere „lijepa riječ i gvozdene vrata otvara“.

Da zaključim, za ovu 2025. godinu i ekološke teme u ekološkoj državi možemo samo konstatovati čudo neviđeno. „Goro moja ko te tako ljuto kleo?“, pitala se pjevajući grupa Zajedno.

Samo da u 2026-oj ne bude primjenjiv i nastavak: „Ostala si pusta, ostala si sama, sve sokole tvoje „pojela“ je tama“. Dobro malo sam improvizovao, nadam se da mi neće biti zamjereno.

U svakom slučaju „Rekoh i spasih dušu svoju“.

Želim nam svima čist vazduh i čistu vodu, da nas Sunce grije i vjetar osvježava.

Da u Crnoj Gori prvo (o)stanemo pa tek pričamo o ulasku u EU.

(Autor je izvršni director Ekološkog pokreta „Ozon“).

Arhus karavan 2025

U Herceg Novom fokus bio na otpadnim gumama, sledeća stanica Pljevlja.

Treća informativno-edukativna sesija Arhus karavana 2025 održana je u opštini Herceg Novi 17. decembra 2025. godine. Predstavnik/ce institucija koje su pokrenule Arhus karavan primio je Ivan Otović. Potpredsjednik Opštine sa timom iz lokalne samouprave.

Kako je na zahtjev građana pomjeren datum info sesije da bi se učesnici pripremili za razgovor o problem otpadnih guma u zaleđu Herceg Novog, na samoj granici Parka prirode Orjen, jedna od tema se ticala te problematike i dogovorene su aktivnosti u cilju njihovog bezbjednog uklanjanja.

Takođe, tema je bila i izrada studije zaštite za lokalitet Plava špilja, što će biti predmet dalje komunikacije Opštine Herceg Novi i Agencije za zaštitu životne sredine.

Foto: Opština Herceg Novi

Na sastanku Arhus centara dogovorena je i dinamika obilazaka opština za 2026. godinu, pa krajem januara slijede Pljevlja, gdje će u fokusu biti problem aerozagađenja, zatim Kolašin, pa Berane.

Inicijativa predstavnika Arhus centara je da se mobilna stanica za praćenje kvaliteta vazduha, koja je trenutno u Pljevljima, tokom sezone grijanja premjesti u Kolašin i Berane, po mjesec dana, kako bi se ispratili rezultati mjerenja.

Aktivnosti Arhus centara Crne Gore i Arhus karavana možete pratiti na novoj internet prezentaciji arhus-centri.me

Arhus karavan su inicirali Agencija za zaštitu životne sredine, Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, Ekološki pokret „Ozon“ i Deponija Podgorica uz podršku Eko fonda, a nakon info sesije u Nikšiću kampanji se priključilo i Komunalno Nikšić.

1 5 godina Arhus centara Podgorica i Nikšić

 arhus-centri.me

Prvi sastanak Upravnog odbora projekta „Razvoj opcija za remedijaciju područja kontaminiranog živom na prostoru pod uticajem bivšeg rudnika Brskovo“

U ponedjeljak 22. decembra u Podgorici, održan je prvi sastanak Upravnog odbora projekta „Razvoj opcija za remedijaciju područja kontaminiranog živom na prostoru pod uticajem bivšeg rudnika Brskovo“, koji se realizuje uz podršku Specifičnog međunarodnog programa Minamata konvencije o živi, a koji implementira Agencija za zaštitu životne sredine.

Upravni odbor čine predstavnici partnera na projektu Agencije za zaštitu životne sredine Milan Gazdić, predsjedavajući UO i Gordana Đukanović, Lana Radunović iz Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (Jelena Kovačević, zamjenica predstavnice) Adnan Efović, Ministarstvo zdravlja, Borko Bajić, Institut za javno zdravlje i Aleksandar Perović, Ekološki pokret „Ozon“.

Tokom sastanka članovi Odbora su upoznati sa ciljevima projekta, planiranim aktivnostima i očekivanim rezultatima, kao i sa ulogama partnerskih institucija u narednom periodu.

Projekat je usmjeren na rješavanje problema istorijskog zagađenja živom na području bivšeg rudnika Brskovo, sa posebnim fokusom na zaštitu zdravlja ljudi i unapređenje kvaliteta životne sredine.

U okviru projekta biće sprovedena procjena stanja životne sredine, uključujući prisustvo žive u vazduhu, vodi i zemljištu, kao i humani biomonitoring stanovništva na teritoriji opštine Mojkovac.

Zaključeno je da se početkom naredne godine održi naredna sjednica Upravnog odbora, na kojoj će se razmotriti dalja dinamika aktivnosti, planiranje narednih faza projekta i organizacija zajedničkog obilaska lokaliteta obuhvaćenih projektom.

Projekat predstavlja važan korak ka smanjenju rizika po zdravlje ljudi i uspostavljanju održivih rješenja za upravljanje kontaminiranim područjima u Crnoj Gori.

Crna Gora je jedna od 10 zemalja svijeta koja je dobila podršku Minamata konvencije za realizaciju projekata koji su vezani za živu.

AKTUELNOSTI

Interaktivna radionica i akcija uređenja dvorišta O.Š. „Ratko Žarić“

U petak 12. decembra 2025. godine, u prostorijama Edukativno – informativnog centra u Nikšiću, predstavnicima lokalne samouprave, Komunalnog preduzeća, partnerima iz Trebinja, organizacijama civilnog društva potencijalnim partnerima, predstavljen je koncept projekta URBACT Pioneers Accelerator, konkretno vizija kampanje i aktivnosti koje će se u Nikšiću realizovati do kraja septembra 2026. godine, odnosno završetka projekta.

Nikšić je kao jedan od 27 gradova iz pet zemalja Zapadnog Balkana, dio URBACT Pioneers Accelerator programa (UPA) koji u saradnji sa gradovima iz EU istražuje i uči kako kontradiktorni gradski narativi utiču na participaciju, povjerenje i promjenu ponašanja građana.

Pozdravnu riječ je imao Vidak Krtolica, Potpredsjednik opštine Nikšić, koji je pozdravio učešće lokalne samouprave u evropskim projektima, koji imaju cilj da unaprijede kvalitet životne sredine i međusektorsko i regionalno umrežavanje, čime se otvara prostor za razmjenu znanja i iskustava.

Igor Vojinović menadžer projekta predstavio je istraživanje koje je realizovano sa ciljem boljeg razumijevanja percepcije građana o zelenim zonama i javnim površinama, koje bi trebalo da budu mjesta okupljanja i odmora na otvorenom, kao i plan kako da se svi partneri angažuju ka unapređenju postojećeg stanja.

Mirko Mandić, mentor na projektu, ukazao je na potencijal predloženog plana i dobiti za lokalnu zajednicu ukoliko se na kvalitetan način realizuju aktivnosti,

Nakon toga, učesnici su bili dio akcije uređenja dvorišta O.Š. „Ratko Žarić“ gdje su učenici petog razreda uklonili bio i drugi otpad kroz edukativno-takmičarsku akciju, a sa radnicima Zelenila zasađeno je i 7 sadnica kupresa, čije će održavanje biti zadatak generacije koja je učestvovala u akciji.

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

Edukativnu aktivnost je koordinirao mr Miloš Džiknić iz EPCG, koji je napravio sjajnu atmosferu sa učenicima.

U akciji je učestvovao i Aleksandar Perović, direktor Ozona, kao član lokalnog projektnog tima. Nakon akcije predstavnici projektnih timova Nikšića i Trebinja razgovarali su o idejama za dalju saradnju gradova pobratima, koja bi pratila suštinu projekta

EKO KALENDAR

26. januar – Svjetski dan obrazovanja o životnoj sredini

Obilježavanje ovog datuma ustanovljeno je 1972. godine kada je u Stokholmu, Švedska, održana prva Konferencija Ujedinjenih nacija o životnoj sredini. Na toj Konferenciji Ujedinjenih nacija o životnoj sredini donijeta je Deklaracija kojom se naglašava potreba za obrazovanjem o ekološkim problemima.

Tri godine kasnije, 1975. u tadašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (SFRJ), u glavnom gradu Beogradu, održan je Međunarodni seminar o obrazovanju o zaštiti životne sredine na kom su učestvovali predstavnici oko 70 zemalja. Tada je donijeta Beogradska povelja, dokument koji postavlja ciljeve i osnovne smjernice programa obrazovanja o životnoj sredini na globalnom nivou.

Povelja u svom uvodu ima objašnjenje stanja životne sredine - navodi se da je životna sredina pod velikim pritiskom zbog ekonomskog razvoja i tehnološkog napretka koji, iako donose dobrobit velikom broju ljudi, imaju brojne društvene i ekološke posledice.

Beogradska povelja navodi da su ciljevi obrazovanja o zaštiti životne sredine: **svijest, znanje, stav, vještine, sposobnost procjene i učešće.**

Neprofitna
nevladina organizacija
koja se bavi
zaštitom životne
sredine u Crnoj Gori

Serdara Jola Piletića 1
81400 Nikšić
040/ 206 564
067/ 608 083
office@ozon.org.me
www.ozon.org.me

AKTUELNOSTI

U okviru Relnd – BBG projekta održana Interaktivna i ko – kreativna regionalna radionica

U okviru Relnd – BBG projekta u Informativno edukativnom centru u Nikšiću, održana je Interaktivna i ko – kreativna regionalna radionica.

Relnd – BBG projekat i nekoliko sinergijskih projekata (SteelCityZen, Gap Fund, ENERGY) predstavila je Nataša Bigović iz Sekretarijata za investicije i projekte.

U prvom dijelu prezentacije plana razvoja Centra za upravljanje otpadom, govorio je Aleksandar Perović iz NVO Ozon. Istakao je važnost koncepta savremenog objekta, obučениh kadrova, saradnje sa UCG i primjene savremenih 3D tehnologija.

U Prezentaciji plana razvoja Centra za upravljanje otpadom II dio , Nataša Bakić iz Sekretarijata za komunalne poslove i saobraćaj, istakla je studijsku posjetu Zagrebu, organizovanu u cilju boljeg upoznavanja sa tehnološkim procesom prerade otpada koji se ne može ponovo upotrebiti, zbog priprema za formiranje Regionalnog centra za upravljanje otpadom u Nikšiću, čija je izgradnja planirana u Industrijskoj zoni Željezare EPCG.

Mirković, iz Sekretarijata za zaštitu životne sredine, govorila je o aspektu kvaliteta vazduha, analizi kvaliteta vazduha 2019 – 2025., uticaju Željezare na kvalitet vazduha i zdravlje stanovnika Nikšića i glavnim polutantima.

U Prezentaciji kvaliteta vazduha na teritoriji Opštine Nikšić – Vera

“Relnd – BBG Brownfield is better than Greenfield“ projekat je počeo 01.01.2024. i trajaće do 30. 06. 2026. godine.

Bigović je podsjetila da je lider projekta, ukupne vrijednosti 2.398.800 EUR, Slovenačka privredna komora. Pored Opštine Nikšić, u projekat je uključeno još pet lokalnih samouprava : Opština Hrastnik (Slovenija), Zenica (Bosna i Hercegovina), Sombor (Srbija), Opština Rešica (Rumunija) i Opština Vratca (Bugarska).

Cilj projekta je transformacija napuštenih industrijskih lokacija u nove proizvodne svrhe, čime se smanjuje dalja izgradnja industrijskih zona na “greenfield”-ima.

Radionica je završena diskusijom i razmjenom iskustava.

Interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

ReInd-BBG

EUROSKOP

Novo poglavlje za zaštitu vode za piće u Evropi

Na nivou cijele Evropske Unije, od 12. januara tekuće godine, stupilo je na snagu praćenje PFAS (Per- i polifluoroalkil supstance) u vodi za piće u skladu sa revidiranom Direktivom EU o vodi za piće.

PFAS su vještačke hemikalije koje mogu predstavljati rizik po ljudsko zdravlje. Njihovo stalno praćenje širom Evrope je ključni korak ka prevenciji i zaštiti.

☞ Šta ovo znači u praksi:

- Zemlje moraju pratiti PFAS i smanjiti nivoe tamo gdje su prekoračene granice
- Građani moraju biti jasno i transparentno informisani o kvalitetu vode
- Uporedivi podaci će podržati ciljane akcije širom Evrope

Evropska agencija za životnu sredinu podržava ovaj rad prikupljanjem informacija od država članica, analiziranjem i izvještavanjem o podacima, pomažući da se praćenje pretvori u znanje za akciju.

Bolji podaci pomažu u zaštiti zdravlja, izgradnji povjerenja i sprečavanju zagađenja prije nego što stigne do naših slavina.

Euroskop je servis Ekološkog pokreta „Ozon”, posvećen analizi procesa evropskih integracija i monitoringu svih relevantnih aktivnosti, poput Izvještaja o Crnoj Gori.

AKTUELNOSTI

Perović imenovan za člana Skupštine Turističke organizacije opštine Nikšić

Aleksandar Perović, izvršni direktor Ekološkog pokreta „Ozon” imenovan je za člana Skupštine Turističke organizacije opštine Nikšić u šestom mandatu.

Ovo je nastavak kontinuirane saradnje Turističke organizacije opštine Nikšić i Ekološkog pokreta „Ozon”, koji su zajedno sa Radio Televizijom Nikšić i potpisnici Memoranduma o saradnji.

NAŠI PRIJATELJI:

niksic.travel

Autobuska stanica,
Nikšić

rtnk.me

< ECO CHAT >

Od ovoga broja Ekologa uvodimo i razgovore sa mladim uspješnim ljudima koji se bave životnom sredinom, sa namjerom da pozitivnim primjerima inspirišemo učenike osnovnih i srednjih škola za zanimanja koja su nam kao društvu potrebna i motivišemo ih da budu još bolji.

Prvi razgovor u Eco chat-u je sa Milošem Džiknićem, mladim Nikšićaninom koji je po svakom pitanju za primjer. Njegova interesovanja za bavljenje naukom, sportom, muzikom, aktivizmom, edukacijom, odgovornost u poslu, skromnost, samo su dio razloga zbog čega je prvi, a na naš ponos Miloš je bio na stručnom osposobljavanju u Ozonu.

Sa Milošem je razgovarao Aleksandar Perović.

Aleksandar: *Prethodna godina je bila veoma radosna za nas kada smo saznali da si uspješno završio i master program Ekološka politika na Fakultetu političkih nauka u Beogradu. Nakon diplome sa Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta Crne Gore, ova nova diploma sa Beogradskog Univerziteta ti omogućava kompleksnije posmatranje biologije i ekologije, ne samo na terenu već i kroz ekološke politike. Kakav je osjećaj ući dublje i složenije u problematiku i je li moguće na naučni način zaokružiti stanje na terenu i u zakonodavstvu a da to bude održivo?*

Miloš: Iskreno, osjećaj je istovremeno izazovan, podsticajan i donosi jednu novu odgovornost, ali najprije nužan i logičan korak, jer specijalističke studije biologije i ekologije na Prirodno-matematičkom fakultetu su mi dale čvrst temelj razumijevanja prirodnih procesa i onoga što se dešava na terenu. Međutim, master program Ekološka politika na Fakultetu političkih nauka u Beogradu omogućio mi je da sagledam i širu društvenu sliku, da razumijem kako se ti procesi prevode u odluke, zakone, strategije i javne politike. Ulazak dublje u ovu problematiku znači shvatiti da ekologija ne može funkcionisati izolovano od društva, ekonomije i politike. Naučni podaci su neophodni, ali sami po sebi nisu dovoljni ako ne pronađu put do institucija i sistema odlučivanja. Upravo tu nastaje prostor za ekološke politike koje su kao most između nauke i stvarnog društvenog života. Smatram da je moguće na naučni način zaokružiti stanje i na terenu i u zakonodavstvu, ali samo ako postoji volja da se ekološki principi primjenjuju dosljedno, a ne selektivno. Održivost se ne postiže donošenjem zakona „na papiru“, već njihovom primjenom, stalnim praćenjem efekata i prilagođavanjem realnim potrebama prostora i ljudi. Kada se znanje sa terena, naučni dokazi i odgovorne politike spoje, tada ekologija prestaje biti apstraktan pojam i postaje alat za dugoročnu održivu zaštitu prirode i kvalitetniji život ljudi.

Aleksandar: *Sem naučnog multidisciplinarnog interesovanja, ti si neko ko je i angažovan radno u preduzeću i u civilnom sektoru, pa kako se nadopunjuje rad u EPCG i u Ekološkom udruženju mladih Zeleni centar? Može li staviti u kontekst cirkularne ekonomije?*

Miloš: Učešće na projektima u Ekološkom udruženju mladih „Zeleni centar“, nekadašnji pripravnički rad u Ekološkom pokretu „Ozon“, kao i angažman na projektima drugih organizacija civilnog sektora i rad u EPCG doživljavam kao dva dijela istog procesa. U EPCG imam priliku da sagledam kako funkcioniše veliki energetska sistem, kakva su realna tehnička, ekonomska i organizaciona ograničenja, ali i kolika je odgovornost kada odluke utiču na čitavo društvo. To mi daje realan okvir u kojem se ekološke politike mogu i moraju sprovoditi. Sa

druge strane, civilni sektor omogućava neposredan rad sa ljudima, zajednicom i mladima gdje se određene ekološke ideje testiraju u praksi, radi na edukaciji omladine, razvijanje inicijativa koje su bliske građanima i koje vrlo brzo pokazuju da li nešto funkcioniše ili ne. Ta povratna informacija sa terena je neprocjenjiva. U kontekstu cirkularne ekonomije, upravo se u toj sinergiji vidi njena suština. Cirkularna ekonomija nije samo upravljanje otpadom, već način razmišljanja u kojem se resursi, znanje i energija stalno vraćaju u sistem i koriste na pametan način. EPCG predstavlja sistemsku snagu i kapacitet za velike promjene, dok civilni sektor donosi fleksibilnost, inovaciju i kontakt sa zajednicom. Kada se ta dva nivoa povežu, dobijamo održiva rješenja koja nisu samo tehnički ispravna, već i društveno prihvaćena.

Aleksandar: *Primjena savremenih tehnologija danas je nešto podrazumijevano u radu, inovacijama, promociji, pa kakvo je iskustvo sa aplikacijom Zmije Crne Gore i ima li ideja o novim sličnim poduhvatima.*

Miloš: Iskustvo sa našom prvom android aplikacijom pod nazivom „Zmije Crne Gore“ je izuzetno pozitivno i, iskreno, prevazišlo je početna očekivanja. Aplikacija je nastala iz vrlo konkretne potrebe da se znanje o ovoj grupi životinja približi ljudima, smanji strah i zamijeni ga razumijevanjem. U praksi se pokazalo da savremene tehnologije mogu biti snažan saveznik zaštite prirode, posebno kada su usmjerene na edukaciju i prevenciju. Odziv je naročito dobar među mladima, planinarima, ljubiteljima prirode, strancima kao i u školama. Ljudi su aplikaciju prepoznali kao praktičan alat koji ne samo da informiše, već i razbija dugogodišnje predrasude o vrstama koje su važan dio našeg ekosistema. Posebno mi je drago što su ideju podržale i relevantne institucije, pa aplikacija ulazi u fazu daljeg razvoja sa novim sadržajima, audio komponentom za osobe sa slabim vidom i prevodom na engleski jezik, kako bi bila dostupna i turistima. Kada je riječ o novim poduhvatima, ideja ima dosta, ali uvijek polazim od istog principa a to je da tehnologija mora imati svrhu. Fokus mi je na digitalnim alatima koji spajaju edukaciju, nauku i svakodnevni život, bilo da se radi o aplikacijama za prepoznavanje vrsta, praćenje lokalnih ekoloških problema ili platformama koje motivišu građane da aktivno učestvuju u zaštiti prirode. Tehnologija sama po sebi nije rješenje, ali kada se koristi pametno, može postati snažan pokretač promjene, tako da su u planu još nekoliko novih aplikacija koje će da budu edukativnog karaktera i u službi zaštite i brendiranja biodiverziteta Crne Gore

Aleksandar: *Kada su aplikacije u pitanju moramo i sa našim čitaocima podijeliti zajedničko iskustvo u primjeni City and Me, odnosno šetanjem kroz Zenicu, gdje smo poslovno obilazili industrijske zone, a dobijene bodove namijenili za pošumljavanje našeg Nikšića, što nažalost nijesmo još ostvarili zbog nedostatka sadnica u ponudi. Koliko je važno svakoj inovativnoj ideji obezbjediti održivost i ne dozvoliti da se korisnici koji imaju najbolju namjeru obeshrabre ili razočaraju? I koliko je važno imati isti pristup pri donošenju strategija, zakona, ekoloških politika?*

Miloš: Kada je riječ o aplikaciji “City and Me”, mislim da je naše zajedničko iskustvo vrlo poučno, upravo zato što pokazuje koliko je dobra ideja sama po sebi nedovoljna ako iza nje ne stoji potpuna održivost. Koncept aplikacije je bio odličan, a to je povezati kretanje, zdravlje, urbanizam i ekologiju, i to kroz jednostavnu aktivnost poput šetnje, te omogućiti konkretan doprinos pošumljavanju. Međutim, u Zenici dok smo zajedno šetali sakupljajući korake i bodove za sadnice, shvatili smo da kada lanac nije zatvoren do kraja, u ovom slučaju kroz obezbijedene sadnice, dolazi do zastoja koji kod nas korisnika može izazvati razočaranje, iako smo imali najbolju namjeru. To je ključna lekcija za svaku inovativnu ideju, da održivost mora biti planirana od početka, a ne kao dodatak. Mišljenja sam da su ljudi spremni da se uključe, da promijene navike i da doprinesu, ali očekuju da njihov trud ima stvaran, vidljiv rezultat. Kada se to ne desi, gubi se povjerenje, a povjerenje je najvredniji resurs u svakoj društvenoj promjeni. Isti princip važi i za donošenje strategija, zakona i ekoloških politika. Nije dovoljno

imati dobro napisane dokumente i ambiciozne ciljeve ako ne postoje jasni mehanizmi za njihovu primjenu, praćenje i prilagođavanje u praksi. Ekološke politike moraju biti dosljedne, realne i povezane sa terenom, jer samo tada mogu biti dugoročno održive. U suprotnom, rizikujemo da i najbolje ideje ostanu na nivou deklaracije, kao što je na primjer titula “Ekološka Crna Gora” koju naša zemlja samo deklarativno nosi, a to je luksuz koji u vremenu klimatskih i ekoloških izazova više nemamo, stoga moramo svi zajedno da radimo na tome da ta divna ideja postane i naša stvarnost.

Aleksandar: *Za 30-i rođendan posadio si sadnice koje si lično uzgajao, kao svoj poklon voljenom gradu. Jesi li poželio neki poklon zauzvrat? Kako bi te Nikšić mogao obradovati?*

Miloš: Lično sam htio da sa ovim gestom samo pošaljem poruku u javnosti da rođendan može postati divna prilika da svi poklonimo nešto i društvu u kojem živi. Ako kome fali ideja, sadnja drveća jeste najbolja aktivnost i nešto što uvijek ostaje i traje duže od nas samih. Posebno me inspiriše jedna poslovice koja to savršeno objašnjava: „Društvo napreduje kada stari ljudi sade drveće u čijem hladu znaju da nikada neće sjedjeti.“ Upravo u tome

vidim suštinu, davati doprinos bez očekivanja lične koristi (mada svakako to posađeno drveće ima i za nas korist, od hlada do kiseonika i osjećaja zajedništva koje pruža. Moja želja je uvijek ista, a to je da dam svoj mali doprinos ovoj divnoj sredini koja me okružuje, rodnom gradu i zemlji u kojoj sam rođen. Vjerujem da, ako bismo se svi složno pokrenuli efekti bi bili ogromni. Kao što kaže Arsen Dedić u pjesmi „Kad se male ruke slože, sve se može, sve se može!“ .A iskreno, nisam poželio nikakav lični poklon. Ono što bih volio zauzvrat jeste da te sadnice dožive punu zrelost, da ostanu na svom mjestu u našoj Trebjesi i da ih ljudi doživljavaju kao zajedničku vrijednost, a ne kao nečiju privatnu akciju. Ako bi Nikšić mogao da me „obraduje“, onda bi to bilo kroz malo više brige o prostoru u kojem živimo, kroz poštovanje javnih površina, zelenila i rada ljudi koji pokušavaju da nešto unaprijede. To bi za mene bio najveći znak da ovakvi gestovi imaju smisla i da napredujemo kao društvo

Aleksandar: *Kakvi su planovi za naredni period, čime ćeš nas sledećim obradovati?*

Miloš: U narednom periodu planiram da nastavim sa idejama i projektima koji spajaju ekologiju, mlade i savremene tehnologije, ali i vrlo konkretne terenske aktivnosti. Fokus će biti na edukaciji, zatim izradi novih digitalnih alata i sadržaja, do akcija pošumljavanja, čišćenja i uključivanja građana u ekološke procese koji se tiču njihove zajednice. Ideja mi je da ekologija i ekološka politika ne ostanu apstraktne teme, već nešto što ljudi mogu da vide, osjete i u čemu mogu direktno da učestvuju. Ako uspijemo da i mali broj ljudi podstaknemo da promijene odnos prema prostoru u kojem žive, smatraću Aco da smo zajedno uradili dobar posao!

EKO CITAT: „Nacija koja uništava svoje tlo uništava sebe. Šume su pluća naše zemlje, čiste zrak i daju svježiu snagu našem narodu.“

– Franklin D. Roosevelt